

960722-1

Neobyčejně velký význam nejen ve vývoji člověka (lidstva), ale v celém vývoji světa má něco jako „odstup“ ve velmi širokém smyslu. Filosof se musí vždycky orientovat na široké a nejširší kontexty, na to, že svět stojí a padá aktivními vztahy a souvislostmi. Navzdory tomu však je nutno vzít vážně to, že tyto souvislosti nejsou žádným základem, nýbrž že základnější je vždy to, co se v oněch souvislostech ocitá, co do nich vstupuje, a vůbec nejpřesněji: co svým reagováním tyto souvislosti teprve ustavuje. Nejde tu o problém, co je dříve, zda slepice nebo vejce, nýbrž o to, že - máme-li zůstat u průměru - stejně tak slepice jako vejce jsou nejenom vůči sobě v souvislostech, nýbrž že jsou také a zároveň dvojí samostatnou skutečností, že vejce se může stát slepicí (nebo kohoutem), ale že ani kohout, ani slepice se nemohou „stát“ vejcem. Samostatnost a svébytnost vejce od samého „počátku“ se musí prosadit proti samostatnosti a svébytnosti slepice, která posléze ono vejce snese. Nejde tu o žádný jednotlivý a nepřerušovaný proces, nýbrž o nový počátek uvnitř jsoucna/události (= slepice), které ještě nedosáhlo svého konce. Vejce tu je počátečním stadiem dění, které za příznivých okolností může vyústit až v samostatného ptáka (kohouta nebo slepici) - ovšem za předpokladu, že si uhájí svou samostatnost a svébytnost po celou dobu svého vývoje. Neplatí tedy zcela obecně, že všechno souvisí se vším, tj. neplatí, že svět je jen plný souvislostí, nýbrž platí také a zároveň, že je plný nesouvislostí, plný odstupů a úsilí o omezení souvislostí a prosazení nesouvislostí. To platí na všech, i na těch nejnižších úrovních. Žádné kvantum, žádný protón ani elektron, žádný atom ani molekula atd. nepřecházejí beze skoků a bez přeryvů v jiné kvantum, jinou částici ani jiný atom atd. tak, že by záleželo jen na pozorovateli, kudy povede mezi nimi hranici. Dokonce i tam, kde můžeme demonstrovat rozdělení (rozčlenění, třeba i řezem) jednoho „individua“ na několik částí, můžeme být na nižších úrovních organického života svědky úspěšných pokusů o založení několika (eventuelně mnoha) nových „individuí“ (viz Drieschův pokus s vajíčky mořské ježovky nebo pokus s rozřezáním nezmara apod.).

(Písek, 960722-1.)